

דרשות ודינים בהל' פסח לרבינו יעקב ווייל כה

כד. נשים שריא בבדיקה מאחר שהיא מדרבנן, דמדאורייתא בביטול סגי. אבל לבדוק בדגים קטנים איזהו כשירות או טריפות נשים אסורות דמדאורייתא היא. אעפ"י שנאמנות בניקור חלב לפי שהאיסור ומקומות איסור החלב ידוע להן¹. [שם].

כה. דרש מהרי"ו דמנהג כשר היה להתענות נמי בע"פ נשים בכורות, שניצלה בת פרעה בזכות דמשה וכו'¹. [דף 53א].

כו. לשתות יין בע"פ איתא פלוגתא בגמרא (ברכות לה, ב ופסחים קז, ב) יין טובא מיגרר גריר, פי' אחד הרבה יין ופי' אחר דווקא יין הטוב¹. צריכות² למסעד בע"פ לאחר שעה ט' ביום ולהקדים כל מה שיכול. [שם].

כז. דרש מהרי"ו שי' אסור לבר ישראל לאכול מצה בע"פ כדאמרינן כאילו בועל ארוסה¹. והטעם שבארוסה ז' ברכות ובמצה ג"כ ז' ברכות². והקשה ע"ז מהרי"ו שי' הלא קודם אכילה יותר מזו, דג' ברכות לקידוש וברכה דפרי האדמה וברכת נטילה קודם הסעודה וברכה אשר גאלנו וברכה דבורא פרי הגפן והמוציא לחם³, ויש פוסקים שלא לברך בשנייה בורא פרי הגפן אך במקומה ברכה דהלל וברכה דאכילת מצה וברכה קודם הלל⁴. א"כ הברכות עשרה לבד הברכות דלאחר אכילת מצה. ומתוך מהרי"ו ברכה דשהחיינו אינה בכלל דאפילו בשוק מצי לאומרייהו⁵ דמיירי איום טוב, וברכה דבורא פרי האדמה רק שישאלו התינוקות⁶, וברכה קודם הלל אין לאומרה כי אינה מתוקן על השולחן, וראייה דבמקצת מקומות הוי מנהג לאומרה בליל פסח בבית הכנסת⁶. [שם].

כח. (בשנת) קצ"ב דרש מהרי"ו בשנה אשר איקלע ע"פ בשבת מנהג לבכורים להתענות ביום ה'¹, וצריכין להמתין בליל תעניתם עד לאחר הבדיקה שלא ישכחו². [דף 54א].

כד. 1 וכ"כ רבינו בקיצור בשו"ת שם בשם מהרי"ל, ברם במהרי"ל הלכות בדיקת חמץ כתב הטעם דהכא אתחזק להו האיסור ולכן נזהרות בו, ואילו בדגים אין ברור להם שיש איסור, ולכן אינן נזהרות, וכן מבואר בתשובת רבינו שם, ועי' מהר"ש סי' י' בשם דרשות מהר"ה או"ז ע' 74. וע"ע לקט יושר ע' 80.

כה. 1 עי' מהרי"ל דיני בכורים בשם אגודה פסחים סי' צ"א ורמ"א סי' ת"ע ס"א.

כו. 1 הראשונים נחלקו אם מעט יין מותר, עי' תוס' ברכות שם וטור סי' תע"א, ועי"ש ב"ח ופרישה פי' אחר לדעת הטור על האמור שם, טובא גריר פורתא סעיד, ודברי רבינו צ"ב.

2 כנראה ט"ס, ואולי צ"ל "ואסור למסעד וכו'", עי' פסחים צט, ב.

כז. 1 ירושלמי פסחים פ"י ה"א, הובא ברא"ש שם פ"ג סי' ז'.

2 וכ"כ מהר"ש סי' מ"ח והביאו מהרי"ל ריש הלכות הגדה.

3 וראה גם לרבינו בשו"ת שם, ובקרבן נתנאל על הרא"ש שם אות ד'.

4 ראה שיטות הראשונים בזה במבוא להגדה שלמה ע' 135 ואילך.

5 צריך תיקון, ברם הכונה ברורה, ועי' עירובין מ, ב.

6 עי' שו"ע סי' תפ"ז ס"ד, וטור סי' תע"ג.

כח. 1 וכ"כ בשו"ת שם בשם הרוקח סי' ר"ע, וכ"כ מהר"ש סי' רצ"ט ומהרי"ל, וכ"ה בשו"ע סי' ת"ע ס"ב ורמ"א שם.

2 עי' מהרי"ל שם דהמצטער מותר לו שיטעום, ועי' מטה משה סי' תק"ס.

מוריה, שנה אחת עשרה, גליון ה—ו (קכה—קכו), ניסן תשמ"ב